

EUROOPA KESKPANGA MÄÄRUS (EL) nr 795/2014,
3. juuli 2014,
süsteemselt oluliste maksesüsteemide järelevaatamise kohta
(EKP/2014/28)

EUROOPA KESKPANGA NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 127 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Keskpangade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja, eelkõige selle artikleid 3.1, 22 ning artikli 34.1 esimest taanet,

ning arvestades järgmist:

- (1) aluslepingu artikli 127 lõike 2 neljas taane ning Euroopa Keskpangade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja (edaspidi „EKPSi põhikirj”) artikli 3.1 neljas taane volitavad eurosüsteemi edendama maksesüsteemide tõrgeteta tööd.
- (2) Eurosüsteem edendab maksesüsteemide tõrgeteta tööd muu hulgas järelevaatamise abil.
- (3) Eurosüsteem kinnitas 2001. aasta jaanuaris süsteemselt oluliste maksesüsteemide miinimumnõuetena Rahvusvaheliste Arvelduste Panga (BIS) makse- ja arveldussüsteemide komitees (CPSS) välja töötatud süsteemselt oluliste maksesüsteemide aluspõhimõtted ⁽¹⁾.
- (4) Rahvusvaheliste Arvelduste Panga makse- ja arveldussüsteemide komiteeja Rahvusvahelise Väärtpaberituru Järelevalve Organisatsioon (CPSS-IOSCO) avaldasid 2012. aasta aprillis põhimõtted finantsturu infrastruktuuridele (edaspidi „CPSS-IOSCO põhimõtted”), ⁽²⁾ mis asendavad maksesüsteemidele senikehtinud põhimõtteid ning ühtlustavad ja tugevdavad olemasolevaid rahvusvahelisi järelevaatamise standardeid muu hulgas süsteemselt oluliste maksesüsteemide osas.
- (5) CPSS-IOSCO põhimõtete kohaselt peavad süsteemselt olulised maksesüsteemid alluma tõhusale järelevaatamisele vastavalt selgelt määratletud ja avaldatud kriteeriumidele, kuna nad võivad põhjustada süsteemse riski, kui nad ei ole piisavalt kaitstud selle riski vastu. Lisaks peavad pädevatel asutustel olema oma ülesannete täitmiseks piisavad volitused ja ressursid, sealhulgas õigus rakendada parandusmeetmeid. CPSS-IOSCO soovib rakendada neid põhimõtteid suurimal määral, mida võimaldab riigisisene õigusraamistik.
- (6) Seetõttu, samuti süsteemselt oluliste maksesüsteemide tõhususe ja usaldusväarsuse tagamiseks, on Euroopa Keskpang (EKP) otsustanud rakendada CPSS-IOSCO põhimõtted määrusega. Teiste riikide asutustelt oodatakse samuti CPSS-IOSCO põhimõtete ülevõtmist ja kohaldamist oma õigusraamistikus suurimal määral, mida see raamistik võimaldab.
- (7) Käesolev määrus hõlmab süsteemselt olulisi maksesüsteeme, sealhulgas nii suurmaksete süsteeme kui ka süsteemselt olulisi jaemaksete süsteeme. See kehtib nii keskpangade kui ka erasektori hallatavate maksesüsteemide suhtes. CPSS-IOSCO põhimõtted lubavad erandjuhtudel keskpangade hallatavate maksesüsteemide suhtes kõrvalekaldeid, kui see tuleneb kohalduvast õigusaktist või põhimõttest. Eurosüsteemi ülesanded, kohustused ja institutsionaalne struktuur on määratud aluslepingus ning EKPSi põhikirjas, millest tulenevalt eurosüsteemi süsteemselt olulised maksesüsteemid võib teatavatest käesolevas määruses sätestatud nõuetest vabastada. Seda arvestades tuleb eurosüsteemi süsteemselt olulised maksesüsteemid vabastada määratud nõuetest seoses juhtimise, sulgemiskavade, omakapitali ja likviidsete varadega, tagatis- ja investeerimisriskiga, mis hõlmavad samu valdkondi, mille kohta on EKP nõukogu nõuded vastu võtnud. Neid erandeid täpsustatakse käesoleva määruse sätetes.
- (8) Vastavalt Euroopa Keskpanga 5. detsembri 2012. aasta suunisele EKP/2012/27 üleeuroopalise automatiseeritud reaalarjalise brutoarvelduste kiirülekanDESüsteemi (TARGET2) kohta ⁽³⁾ on TARGET2-l detsentraliseeritud struktuur,

⁽¹⁾ Avaldatud Rahvusvaheliste Arvelduste Panga veebilehel www.bis.org/publ/cpss43.pdf.

⁽²⁾ Avaldatud Rahvusvaheliste Arvelduste Panga veebilehel www.bis.org/publ/cpss101a.pdf.

⁽³⁾ ELT L 30, 30.1.2013, lk 1.

mis ühendab palju maksesüsteeme. TARGET2 osasüsteemid on harmoneeritud võimalikult suures ulatuses, kuid lubatud on teatavad erandid riigisisest õigusest tulenevate piirangute puhul. Samuti iseloomustab TARGET2 ühtne tehniline platvorm, nn ühisplatvorm. EKP nõukogul on TARGET2 puhul kõrgeim pädevus, mis tagab selle üldistes huvides toimimise, ning TARGET2 järelevaatamine kajastab seda juhtimiskorda.

- (9) Süsteemselt olulise maksesüsteemi tõhususe ja usaldusväärsuse tagamiseks peab järgima kohaldatavaid riigisiseseid õigusakte ning selle toimimise aluseks olevaid selgeid eeskirju, kordasid ja lepinguid. Õigusaktide järgimise nõue hõlmab kõikide selliste riikide õigussüsteeme, kus süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja või tema osalejad tegutsevad.
- (10) Süsteemselt olulise maksesüsteemi tõhusus ja usaldusväärsus sõltub samuti selle juhtimiskorra selgusest ja asjakohasusest, mistõttu see peab olema selgelt dokumenteeritud.
- (11) Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal lasuva või tema tegevusest tekkiva mitmesuguse riski tuvastamiseks, mõõtmiseks, jälgimiseks ja juhtimiseks on oluline usaldusväärne ja muutusi arvestav raamistik, mis võimaldab terviklikult juhtida õiguslikku, krediidi-, likviidsus- ja tegevusrisiki, üldist äririski, esindaja-, investeerimis- ja muud riski. See kehtib ka süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tagatisvarade raamistiku, liikmete kohustuste täitmata jätmise eeskirjade ja kordade ning talitluspidevuse kavade usaldusväärsuse ja vastupidavuse kohta.
- (12) Süsteemse riski vähendamine eeldab muu hulgas arvelduse lõplikkust. Euroopa Liit on kehtestanud 19. mai 1998. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/26/EÜ arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpapierarveldussüsteemides⁽¹⁾. Direktiivis 98/26/EÜ on sätestatud, et selle direktiivi alusel määratud süsteemide eeskirjades tuleb määrata maksejuhiste sisestamise hetk (pärast mida on maksekorraldused õiguslikult täitmisele pööratavad ja isegi maksejõuetusmenetluse korral osaleja vastu kolmandatele isikutele siduvad) ning tagasivõtmatuks muutmise hetk. Samuti on soovitatavad päevasised või reaaliajase arveldused, kui need on kooskõlas süsteemselt olulise maksesüsteemi üldise ärimudeliga ja vajalikud, et võimaldada süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal ja osalejatel juhtida oma vastavat krediidi- ja likviidsusrisiki.
- (13) Süsteemselt olulises maksesüsteemis osalemise objektiivsed, riskipõhised ja avaldatud kriteeriumid, mis võimaldavad ausat ja (arvestades vastuvõetava riski kontrollistandardeid) avatud juurdepääsu süsteemselt olulisele maksesüsteemile, edendavad süsteemselt olulise maksesüsteemi ning selle kaudu teenindatavate turgude ohutust ja tõhusust, piiramata samal ajal ebaproportsionaalselt teenuste osutamise vabadust.
- (14) Käesoleva määruse sätted, mis nõuavad süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajalt andmete kogumist, töötlemist ja edastamist, ei mõjuta eeskirju, mis kehtivad osalejate ja klientide andmete kaitse suhtes.
- (15) Üldiselt tõhus ja tulemuslik süsteemselt oluline maksesüsteem, millel on selgelt määratud, mõõdetavad ja saavutatavad eesmärgid, suudab kõige paremini rahuldada süsteemselt olulises maksesüsteemis osalejate ja selle kaudu teenindatavate turgude vajadusi.
- (16) Kui see on võimalik ja otstarbekas, tugineb EKP EKPSi ülesannete täitmisel riikide keskpankadele.
- (17) Käesolevas määruses sätestatud nõuded on proportsionaalsed süsteemselt oluliste maksesüsteemide riskiga.
- (18) Selleks et rakendada CPSS-IOSCO põhimõtteid suurimal võimalikul määral, mida võimaldavad alusleping ja EKPSi põhikiri, on oluline, et pädevatel asutustel oleks võimalik nõuda käesoleva määruse rikkumise ärahoidmiseks ja kordumise vältimiseks parandusmeetmeid ning et EKP saaks kehtestada tulemuslikke, proportsionaalseid ja hoiatavad sanktsioone käesoleva määruse rikkumise eest.
- (19) Käesolevas määruses sätestatud järelevaatamisnõuete järgimiseks tuleb kehtestada ülemineku periood, mis võimaldab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal need nõuded läbi töötada ja rakendada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise ja -ala

1. Käesolevas määruses kehtestatakse süsteemselt olulise maksesüsteemi järelevaatamisnõuded.
2. EKP nõukogu võtab vastu otsuse, milles loetletakse käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvad maksesüsteemid, nende käitajad ja pädevad asutused. See loetelu avaldatakse EKP veebilehel ja seda ajakohastatakse pärast iga muudatust.

⁽¹⁾ EÜTL 166, 11.6.1998, lk 45.

3. Maksesüsteem loetakse süsteemselt oluliseks maksesüsteemiks, kui: a) eurot rahaühikuna kasutatav liikmesriik saab sellest direktiivi 98/26/EÜ alusel teatada kui süsteemist või selle süsteemi käitaja asukoht, k.a filiaali asukoht, on euroalal, mille kaudu süsteemi käitatakse; ning b) kalendriaastal ilmnevad vähemalt kaks järgmistest asjaoludest:

- i) eurodes väeringustatud maksete (euromaksete) päevane keskmine väärtus ületab 10 miljardit eurot;
  - ii) tema turuosa on vähemalt üks järgmisest:
    - 15 % eurodes väeringustatud maksete väärtusest;
    - 5 % eurodes väeringustatud piiriüleste maksete väärtusest;
    - 75 % eurot rahaühikuna kasutatava liikmesriigi eurodes väeringustatud maksete väärtusest;
  - iii) tema piiriülene tegevus (st osalejad, kelle asukoht ei ole süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja riigis, ja/või piiriülised ühendused teiste maksesüsteemidega) hõlmab viit või enamat riiki ja sellest tekib vähemalt 33 % selle süsteemselt olulise maksesüsteemi kaudu käideldud eurodes väeringustatud maksete väärtusest;
  - iv) seda kasutatakse teiste finantsturu infrastruktuuride arvelduseks.
4. Süsteemselt oluliste maksesüsteemide käitajad tagavad, et nende hallatavad süsteemselt olulised maksesüsteemid vastavad artiklites 3–21 sätestatud nõuetele.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „maksesüsteem” — kolme või enama osaleja (v.a arvelduspangad, kesksed vastaspooled, arvelduskojad ja kaudsed osalejad) vaheline struktuur, mille tegevuse aluseks on ühised eeskirjad ja maksejuhiste täitmise ühtne kord;
- 2) „maksejuhis” — mõistet kasutatakse direktiivi 98/26/EÜ artikli 2 punkti i esimese taande tähenduses;
- 3) „süsteemne risk” — osaleja või süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja risk mitte täita oma asjaomaseid kohustusi süsteemselt olulises maksesüsteemis, mille tõttu teised osalejad ja/või süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja ei suuda täita oma kohustusi, kui need sissenõutavaks muutuvad, ning millel võib olla ülekanduv mõju, mis ohustab finantsüsteemi stabiilsust või usaldusväärsust;
- 4) „süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja” — juriidiline isik, kes vastutab õiguslikult süsteemselt olulise maksesüsteemi käitamise eest;
- 5) „pädev asutus” — artikli 1 lõike 2 kohaselt juhtivjärelevalvatajaks määratud eurosüsteemi keskpank;
- 6) „eurosüsteemi süsteemselt oluline maksesüsteem” — süsteemselt oluline maksesüsteem, mille omanikuks ja käitajaks on eurosüsteemi keskpank;
- 7) „õiguslik risk” — õigusnormide kohaldamisest tulenev risk, mille tagajärjeks on tavaliselt kahju;
- 8) „krediidirisk” — risk, et vastaspooleks olev osaleja või muu isik ei suuda täita oma finantskohustusi nende sissenõutavaks muutumisel või mis tahes ajal tulevikus;
- 9) „likviidsusrisk” — risk, et vastaspooleks oleval osalejal või muul isikul on ebapiisavalt vahendeid, et täita oma finantskohustusi nende sissenõutavaks muutumisel, ehkki tal võib olla piisavalt vahendeid, et teha seda tulevikus;
- 10) „tegevusrisk” — risk, et puudused infosüsteemides või siseprotsessides, inimlik viga, juhtimisvead või välistest sündmustest või sisseostetud teenustest põhjustatud häired põhjustavad süsteemselt olulise maksesüsteemi pakutavate teenuste vähenemise, kvaliteedilanguse või lakkamise;
- 11) „esindajarisk” — risk, et süsteemi liikme esindajaks oleva kontohalduri hoitavatest varadest tuleneb kahjum kontohalduri või allhalduri maksejõuetuse, hooletuse, pettuse, nõrga juhtimise või ebapiisava dokumenteerimise tõttu;
- 12) „investeerimisrisk” — risk, et süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja enda või süsteemi osaleja vahendite, nt tagatise investeerimine, põhjustab kahjumi kas süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajale endale või süsteemis osalejale;
- 13) „tururisk” — nii bilansiliste kui bilansiväliste positsioonide kahjumi risk, mis tuleneb turuhindade muutustest;

- 14) „tähtajaline netoarveldussüsteem” — süsteem, mis arveldab netopõhiselt eelnevalt kindlaks määratud arveldustsükli lõpus, nt tööpäeva lõpus või tööpäeva jooksul;
- 15) „piiriülene tagatis” — tagatis, mille puhul selle riigi jaoks, kus vara on tagatisena kasutatav, on vähemalt üks järgmistest riigivälisest: a) vääring; b) vara asukohariik; või c) emitendi asukohariik;
- 16) „piiriülene makse” — makse eri riikides asuvate osalejate vahel;
- 17) „finantsturu infrastruktuur” — osalevate asutuste (sh süsteemi käitaja) vaheline mitmepoolne süsteem, mida kasutatakse maksete, väärtpaperite, tuletisinstrumentide ja muude finantstehingute kliiringuks, arveldamiseks ja kirjen-damiseks;
- 18) „osaleja” — maksesüsteemis tuvastatud või tunnustatud üksus, kellel on lubatud otseselt või kaudselt saada maksejuhiseid sellesse süsteemi ning kes on võimeline süsteemilt maksejuhiseid vastu võtma;
- 19) „nõukogu” — süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja haldus- või järelevalvenõukogu vastavalt riigisisesele õigusele;
- 20) „juhatuse” — tegevusdirektorid, st need ühtse juhtimisorgani liikmed, kes tegelevad süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja igapäevase juhtimisega, ning süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja juhatuse liikmed kahe juhti-misorganiga süsteemi puhul;
- 21) „asjaomased sidusüksused” — osalejad ja finantsturu infrastruktuurid (juhtumipõhiselt muud mõjutatud turuosali-sed), millel on mõju süsteemselt olulise maksesüsteemi riskantsusele;
- 22) „krediidirisk” — summa või väärtus, mille puhul esineb risk, et osaleja ei tee täisarveldust tähtaja jooksul ega pärast seda;
- 23) „tagatis” — vara või kolmanda osapoole kohustus, mida kasutab tagatise andja, et tagada kohustus tagatise võtja ees. Tagatis tähendab nii riigisisest kui piiriülest tagatist;
- 24) „likviidsuse pakkuja” — artikli 5 lõikes 3, artikli 6 lõikes 5 ning artikli 8 lõigetes 1, 9 ja 11 nimetatud raha andja või artikli 8 lõikes 4 nimetatud vara andja, sealhulgas süsteemselt olulises maksesüsteemis osaleja või kolmas isik;
- 25) „äärmuslik kuid realistlik turutingimus” — ajalooliste ja hüpoteetiliste tingimuste terviklik kogum, sealhulgas süsteemselt olulise maksesüsteemi kaudu teenindatavate turgude kõige volatiilsemad perioodid;
- 26) „kavandatud arvelduspäev” — kuupäev, mille maksejuhise saatja on sisestanud arvelduspäevana süsteemselt olulisse maksesüsteemi;
- 27) „üldine äririsk” — süsteemselt olulise maksesüsteemi finantspositsiooni potentsiaalne nõrgenemine, mis tuleneb tegevuse tulude vähenemisest või kulude suurenemisest sellisel määral, et kulud ületavad tulused, tekitades kahjumi, mis tuleb kapitalist katta;
- 28) „talitluspidevuse kava” — süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja koostatud kava, mille eesmärgiks on taastada süsteemselt olulise maksesüsteemi tõrgeteta toimimine;
- 29) „korrapärase sulgemise kava” — süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja koostatud kava süsteemselt olulise maksesüsteemi korrapäraseks sulgemiseks;
- 30) „oluline” — riski kvalifitseeriv sõltuvus ja/või muutus, mis võib mõjutada üksuse võimet tegutseda või osutada teenuseid ootuspäraselt;
- 31) „asjaomane asutus” — asutus, kellel on õiguslik huvi saada süsteemselt oluliselt maksesüsteemilt teavet, et täita oma seaduses sätestatud kohustusi, nt kriisilahendusasutused ja peamiste osalejate järelevalve teostajad;
- 32) „peamine risk” — risk, et vastaspool kaotab kogu tehingu väärtuse, st risk, et finantsvara müüja loovutab tagasi-võtmatult vara, ent ei saa makset või finantsvara ostja teostab tagasivõetamatu raha ülekande, ent ei saa vara vastu;
- 33) „kontohaldurpank” — pank, mis hoiab kolmandate isikute finantsvara ja tagab selle säilimise;
- 34) „arvelduspank” — pank, milles on maksekontod ning kus täidetakse maksesüsteemis tekkivaid kohustusi;
- 35) „nostroagent” — süsteemselt olulises maksesüsteemis osalejate arveldamiseks kasutatav pank;
- 36) „ühepoolne makse” — üks vahendite ülekandmine ühes vääringus;

- 37) „kahepoolne makse” — kaks vahendite ülekandmist eri vääringutes väärtuse vastu vahetamise arveldussüsteemis;
- 38) „korrelatsioonirisk” — risk, mis tuleneb osalejast või emitendist, kui selle osaleja antud või emitendi emiteeritud tagatis on tugevas korrelatsioonis tema krediidiriskiga;
- 39) „pangapäev” — mõistet kasutatakse direktiivi 98/26/EÜ artikli 2 punkti n tähenduses.

Artikkel 3

Õiguskindlus

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja hindab, kas kõigi asjakohaste õigussüsteemide kohalduvad õigusnormid tagavad tema süsteemselt olulise maksesüsteemi kõrgetasemelise kindluse ja toetavad tema tegevuse kõiki olulisi aspekte.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab süsteemselt olulise maksesüsteemi eeskirjad ja korrad ning sõlmib lepingud, mis on selged ja kooskõlas kõigi asjakohaste õigussüsteemide asjakohaste õigusnormidega.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja peab olema võimeline selgitama süsteemselt olulise maksesüsteemi kohta kohaldatavaid õigusnorme, eeskirju, kordasid ning pädeva asutuse, osaleja ja asjakohastel juhtudel osaleja kliendi lepinguid selgel ja arusaadaval viisil.
4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja võtab meetmed tagamaks, et tema eeskirjad, korrad ja lepingud on kehtivad kõigis asjakohastes õigussüsteemides ning et toiminguid, mida ta teeb nende eeskirjade, kordade ja lepingute alusel, ei tühistata, pöörata tagasi ega peatata.
5. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kes tegutseb rohkem kui ühes õigussüsteemis, määrab ja maandab riski, mis tekib võimalikest kollisioonidest.
6. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja teeb kõik endast oleneva, et tagada süsteemselt olulise maksesüsteemi vastavus direktiivi 98/26/EÜ nõuetele.

Artikkel 4

Juhtimine

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal peavad olema dokumenteeritud eesmärgid, milles on omistatud esmätähtsus süsteemselt olulise maksesüsteemi turvalisusele ja tõhususele. Eesmärgid peavad selgesõnaliselt toetama finantssabiilsust ja teisi asjakohaseid üldise huviga seotud kaalutlusi, sealhulgas avatud ja tõhusaid finantsturge.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal peab olema juhtimiskord, kus on selgelt sätestatud kohustused ja vastutus. See kord tehakse kättesaadavaks pädevale asutusele, omanikele ja osalejatele. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja teeb selle lühendatud versiooni kättesaadavaks üldsusele.
3. Nõukogu ülesanded ja kohustused peavad olema selgelt määratud. Nõukogu ülesanneteks ja kohustusteks on
  - a) kehtestada süsteemselt olulisele maksesüsteemi selged strateegilised eesmärgid;
  - b) kehtestada süsteemselt olulise maksesüsteemi tegevuse dokumenteeritud kord, sealhulgas oma liikmete tuvastamise, nendega suhtlemise ja nendevaheliste huvide konfliktide ohjamise kord;
  - c) tagada juhatuse liikmete tulemuslik valimine, järelevalve ja vajaduse korral tagasikutsumine, välja arvatud eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi puhul;
  - d) kehtestada parima tavaga kooskõlas olev ning pikaajalistel eesmärkidel põhinev kohane tasustamise kord, välja arvatud eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi puhul.
4. Nõukogu vaatab nii oma tegevuse tervikuna kui ka oma üksikute liikmete tegevuse läbi vähemalt korra aastas, välja arvatud eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi puhul.
5. Nõukogu koosseis määratakse selliselt, et oleks tagatud huvide konflikti puudumine ning (v.a eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi puhul) süsteemselt oluliste maksesüsteemide ja finantsturgudega seotud üldisemate tehniliste oskuste, teadmiste ja kogemuste kogum, mis võimaldab nõukogul täita oma ülesandeid ja kohustusi. Lisaks sõltub koosseis üldistest pädevusnõuetest vastavalt riigisisesele õigusele. Kui riigisisene õigus seda lubab, kuulub nõukogu koosseisu tegevjuhtimises mitteosalevaid liikmeid, v.a eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi puhul.

6. Juhatuse ülesanded, kohustused ja aruandlusliinid peavad olema selgelt määratud. Juhatuse koosseis määratakse selliselt, et oleks tagatud huvide konflikti puudumine ning süsteemselt oluliste maksesüsteemide ja finantsturgudega seotud üldisemate tehniliste oskuste, teadmiste ja kogemuste kogum, mis võimaldab juhatusel täita oma kohustusi süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tegevuse ja riski juhtimisel. Juhatuse kohustusteks on nõukogu suuniseid arvestades tagada, et

- a) süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tegevus on kooskõlas tema eesmärkide, strateegia ja riskitaluvusega;
- b) sisekontroll ja sellega seotud korrad on välja töötatud, täidetud ja üle vaadatud, toetades süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja eesmärke;
- c) sisekontrolli ja sellega seotud kordasid hindavad ja katsetavad regulaarselt piisav arv töötajaid, kes on saanud riskijuhtimise ja siseauditi funktsioonide väljaõppe;
- d) osaletakse aktiivselt riskiohje protsessis;
- e) süsteemselt olulise maksesüsteemi riskijuhtimisraamistikule on eraldatud piisavalt vahendeid.

7. Nõukogu kehtestab riskijuhtimisraamistiku dokumendid ja vaatab neid üle, kusjuures selles raamistikus tuleb

- a) esitada süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja riskitaluvuse põhimõtted;
- b) määrata kindlaks riskiotsustega seotud kohustused ja vastutus;
- c) käsitleda otsuste tegemist kriisides ja eriolukordades;
- d) käsitleda sisekontrolli.

Nõukogu tagab, et riskijuhtimisel ja sisekontrollil on piisav autoriteet, sõltumatus, ressursid ja väljund nõukokku.

8. Nõukogu tagab, et olulised otsused, mis mõjutavad süsteemselt olulise maksesüsteemi tehnilist ja funktsionaalset ülesehitust, eeskirju ja üldist strateegiat, eelkõige kliirimis- ja arveldamiskorra valik, toimimisstruktuur, kliiritud või arveldatud toodete ning tehnoloogia ja kordade kasutamine, kajastavad süsteemselt olulise maksesüsteemi asjaomaste sidusüksuste õiguspäraseid huve. Asjaomaste sidusüksustega ning kohastel juhtudel üldsusega konsulteeritakse mõistliku aja jooksul enne selliste otsuste tegemist.

Artikkel 5

Riski tervikliku juhtimise raamistik

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab usaldusväärse riskijuhtimise raamistiku ja haldab seda, et terviklikult tuvastada, mõõta, jälgida ja juhtida kogu riski, mis süsteemselt olulisel maksesüsteemil tekib või lasub. Ta vaatab riskijuhtimise raamistiku läbi vähemalt korra aastas. Riskijuhtimise raamistikus tuleb

- a) esitada süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja riskitaluvuse põhimõtted ja kohased riskijuhtimisvahendid;
- b) määrata kindlaks riskiotsustega seotud kohustused ja vastutus;
- c) käsitleda otsuste tegemist süsteemselt olulise maksesüsteemiga seotud eriolukordades, sealhulgas seoses finantsurgude arenguga, millel võib olla kahjulik mõju turu likviidsusele ja finantssüsteemi stabiilsusele eurot rahaühikuna kasutatavas liikmesriigis, kus on süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja või mõne osaleja asukoht.

2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja motiveerib osalejaid ja asjakohastel juhtudel nende kliente juhtima ja piirama riski, mida nad süsteemselt olulisele maksesüsteemile põhjustavad või vastupidi. Osalejaid motiveeritakse tulemuslike, proportsionaalsete ja hoiatavate rahaliste sanktsioonide või kahju jagamise korra (või mõlema) kaudu.

3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja vaatab vähemalt korra aastas läbi olulise riski, mida talle vastastikuse mõju tõttu põhjustavad muud üksused, näiteks finantsturu infrastruktuurid, arvelduspangad, likviidsuse pakkujad ja teenusepakkujad, ja samuti riski, mida ta ise neile üksustele põhjustab. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja töötab välja riskijuhtimisvahendid, mis on usaldusväärsed ja proportsionaalsed tuvastatud riskitaset arvestades.

4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja määrab kindlaks süsteemselt olulise maksesüsteemi kriitilised operatsioonid ja teenused. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja määrab konkreetsed stsenaariumid, mis võivad teda kui ettevõtjat takistada neid kriitilisi operatsioone ja teenuseid pakkumast, ning hindab kõigi variantide tulemuslikkust tegevuse taastamiseks ja, välja arvatud eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi puhul, korrapäraseks sulgemiseks. Ta vaatab süsteemselt olulise maksesüsteemi kriitilised operatsioonid ja teenused läbi vähemalt korra aastas. Selle hindamise alusel koostab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kava süsteemselt olulise maksesüsteemi tegevuse taastamiseks ja, välja arvatud eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi puhul, korrapäraseks sulgemiseks. Tegevuse taastamise ja korrapärase sulgemise kava sisaldab muu hulgas tegevuse taastamise ja korrapärase sulgemise võtmestrateegiate sisulist kokkuvõtet, süsteemselt olulise maksesüsteemi kriitiliste operatsioonide ja teenuste ajakohastatud loetelu ning võtmestrateegiate rakendamiseks vajalike meetmete kirjeldust. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja esitab asjakohastel juhtudel asjaomasele asutusele teabe, mida on vaja kriisilahenduse kavandamiseks. Ta vaatab tegevuse taastamise ja korrapärase sulgemise kava läbi vähemalt korra aastas.

Artikkel 6

Krediidirisk

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab usaldusväärse raamistiku, milles mõõdetakse, jälgitakse ja juhitakse krediidiriski, mida talle põhjustavad osalejad, ning osalejate krediidiriski, mis tuleneb süsteemselt olulise maksesüsteemi makse-, kliirimis- ja arveldustegevusest.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tuvastab kõik krediidiriski allikad. Krediidiriski mõõtmine ja jälgimine toimub kogu päeva jooksul, kasutades värsket teavet ja asjakohaseid riskijuhtimisvahendeid.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, k.a arveldusgarantiiga tähtajalise netoarveldussüsteemi käitaja, kellel olulise maksesüsteemi tegevuse käigus tekib krediidirisk seoses oma osalejatega, katab oma krediidiriski iga osaleja suhtes tagatiste, tagatistfondide, omakapitali (pärast üldise äririski katmiseks eraldatud summa mahaarvamist) või muude samaväärsete finantsvahenditega.
4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, k.a arveldusgarantiita tähtajalise netoarveldussüsteemi käitaja, kus osalejatel on krediidirisk, mis tuleneb süsteemselt olulise maksesüsteemi makse-, kliirimis- ja arveldusoperatsioonidest, kehtestab asjaomaseid osalejaid puudutavad eeskirjad või lepingud. Nende eeskirjade või lepingutega peab tagama, et osalejad võimaldavad krediidiriski katmiseks piisavad vahendid kooskõlas lõikega 3, et katta kahe suurimat krediidiriski põhjustava osaleja ja nende sidusüksuste krediidiriski, mis tuleneb süsteemselt olulise maksesüsteemi makse-, kliirimis- ja arveldusoperatsioonidest.
5. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab eeskirjad ja korrad, mis käsitlevad kahju, mis tuleneb otseselt ühe või mitme osaleja kohustuste täitmata jätmisest süsteemselt olulise maksesüsteemi ees. Need eeskirjad ja korrad peavad käsitlema võimaliku katmata kahju jagamist, sealhulgas selliste vahendite tagasimaksmist, mida süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja võib laenata likviidsuse pakkujatelt. Samuti peavad need hõlmama süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja stressiolukorras kasutatud finantsvahendite taastamist lõikes 3 sätestatud tasemel.

Artikkel 7

Tagatis

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja aktsepteerib tagatisena ainult järgmist vara: a) raha; ja b) madala krediidi-, likviidsus ja tururiskiga varad, st varad, mille puhul süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja on asjakohase sisemise hindamise alusel võimeline pädevale asutusele tõendama, et need vastavad kõigile järgmistele tingimustele:
  - i) need on emiteerinud madala krediidiriskiga emitent;
  - ii) need on vabalt võõrandatavad ilma õiguslike piirangute ja kolmandate isikute nõudmisteta;
  - iii) need on väeringustatud valuutas, millega seotud riski süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja juhib;
  - iv) nendega seotud hinnateavet avaldatakse regulaarselt;
  - v) nendega ei ole muul viisil seotud olulist korrelatsiooniriski;
  - vi) neid ei ole emiteerinud tagatist pakkuv osaleja ega selle osalejaga samasse kontserni kuuluv üksus, välja arvatud pandikirjade puhul ja ainult juhul, kui kõnealuseid võlakirju tagavad varad on varade kogumis asjakohaselt eraldatud kindla õigusraamistikuga ja vastavad punktides i–v sätestatud nõuetele.

Punktide i–vi sisemisel hindamisel määrab ja dokumenteerib süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja objektiivse metoodika ning kohaldab seda.

2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab ja rakendab iga tagatiseks võetud vara krediitkvaliteedi, turu likviidsuse ja hinnavolatiilsuse jälgimise tegevuspõhimõtted ja korrad. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kaalub regulaarselt ja vähemalt korra aastas oma hindamispõhimõtete ja kordade kohasust. Selline läbivaatus tuleb teha alati, kui toimub oluline sündmus, mis mõjutab süsteemselt olulise maksesüsteemi riski. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja hindab oma tagatise tegelikku turuväärtust (*mark-to-market*) vähemalt iga päev.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab stabiilsed ja konservatiivsed väärtuskärped ja katsetab neid vähemalt korra aastas ning võtab arvesse halvenenud turutingimusi. Väärtuskärbete korda valideerivad vähemalt korra aastas isikud, kes ei osalenud selle väljatöötamisel ega rakendamisel.
4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja võtab meetmeid, et vältida teatavate varade kontsentreeritud hoidmist, kui see võib oluliselt halvendada võimet müüa sellised varad kiiresti ilma olulise negatiivse hinnamõjuta.
5. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kes aktsepteerib piiriüleseid tagatiseid, tuvastab ja maandab nende kasutamise seonduva riski ning tagab, et piiriüleseid tagatiseid on võimalik õigeaegselt kasutada.
6. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kasutab tulemuslikku ja toimingute osas paindlikku tagatiste juhtimise süsteemi.
7. Lõiget 1 ei kohaldata eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi suhtes.

Artikkel 8

Likviidsusrisk

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab tervikliku raamistiku süsteemselt olulises maksesüsteemis osalejatest, arvelduspankadest, nostroagentidest, kontohaldurpankadest, likviidsuse pakkujatest ja teistest asjakohastest üksustest tuleneva likviidsusriski juhtimiseks.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab operatsioonilised ja analüütilised vahendid, mis võimaldavad tal pidevalt ja õigeaegselt tuvastada, mõõta ja jälgida arveldus- ja rahavoogusid, sealhulgas päevase likviidsuse kasutamist.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja hoiab või tagab, et osalejad hoiavad kogu aeg piisavalt likviidseid vahendeid kõikides arveldatavates valuutades, et täita sama päeva maksejuhised erinevate võimalike stressistsenaariumide korral. Kohastel juhtudel hõlmab see päevisest või mitmepäevast arveldust. Need stressistsenaariumid hõlmavad:
  - a) äärmuslike kuid realistlike turutingimuste korral sellise osaleja kohustuste täitmata jätmist, kellel koos oma sidusüksustega on suurim keskmine maksekohustus; ning
  - b) muid stsenaariume vastavalt lõikele 11.
4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kes arveldab ühepoolseid makseid eurodes, hoiab või tagab, et osalejad hoiavad likviidseid vahendeid vastavalt lõikele 3, et täita õigeaegselt maksejuhised sellise osaleja kohustuste täitmata jätmise korral, kellel koos oma sidusüksustega on suurim keskmine maksekohustus vastavalt lõike 3 punktile a, ühel järgmistest viisidest:
  - a) sularahas arvelduste puhul eurosüsteemiga või
  - b) kõlbliku tagatisena, mis on määratud 20. septembri 2011. aasta suunisega EKP/2011/14 eurosüsteemi rahapoliitika instrumentide ja menetluste kohta ⁽¹⁾ kehtestatud eurosüsteemi tagatisvarade raamistikus, eelkõige juhul kui süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal on juurdepääs eurosüsteemi laenu püsivõimalustele.
5. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kes arveldab ühepoolseid makseid eurodes, hoiab või tagab, et osalejad hoiavad täiendavaid likviidseid vahendeid vastavalt lõike 3 punktile b lõikes 4 määratud viisidel või krediitkõlblikus kommerts pangas ühes või mitmes järgmistest instrumentidest:
  - a) kokkulepitud krediitdiliinid;
  - b) kokkulepitud valuutavahetustehingud;
  - c) kokkulepitud pöördtehingud;
  - d) artikli 7 lõikes 1 määratud varad, mida hoiab esindajaks olev kontohaldur;
  - e) investeeringud, mis on kergesti kättesaadavad ja rahalisteks vahenditeks vahetatavad koos enne kokku lepitud rahastamislepingutega, mille puhul süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja saab anda pädevale asutusele piisava sisehinangu, et nende rahastamislepingute usaldusväärsus on suur isegi äärmuslikes kuid realistlikes turutingimustes.

⁽¹⁾ ETL L 331, 14.12.2011, lk 1.

Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja peab olema valmis tõendama pädevale asutusele piisava sisehinnangu abil, et kommertsbank on krediidikõlblik.

6. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kes arveldab kahepoolseid makseid või ühepoolseid makseid muus valuutas peale euro, hoiab või tagab, et osalejad hoiavad likviidseid vahendeid vastavalt lõikele 3 ja lõikes 5 määratud viisidel.

7. Kui süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja täiendab lõikes 3 osutatud vahendeid muu varaga, peab see vara olema tõenäoliselt turustatav või tagatisena aktsepteeritav (nt krediidiiliinid, vahetustehingud või pöördtehingud) pärast võlgniku kohustuste täitmata jätmist tekkiva vajaduse korral, isegi kui selles ei ole võimalik eelnevalt usaldusväärset kokku leppida või seda tagada äärmuslikes kuid realistlikes turutingimustes. Kui osaleja täiendab lõikes 3 viidatud vahendeid muu varaga, peab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tagama, et see vara vastab esimeses lauses sätestatud nõuetele. Eeldatakse, et varad on tõenäoliselt turustatavad või tagatisena aktsepteeritavad, kui süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja on võtnud arvesse asjaomase keskpanga eeskirju ja praktikat tagatise aktsepteeritavuse valdkonnas.

8. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja ei või arvestada võimaliku keskpangalt saadava erakorralise laenuga.

9. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja viib läbi hoolsuskohustuse auditi veendumaks, et igal süsteemselt olulisele maksesüsteemile lõike 3 kohaste likviidsete vahendite pakkujal on: a) piisav ja ajakohane teave, et mõista ja juhtida oma likviidsusriski, mis on seotud raha või varade pakkumisega; ning b) võimekus pakkuda raha või varasid vastavalt nõudmisele. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kontrollib hoolsuskohustuse järgimist vähemalt korra aastas. Likviidse pakkujaks sobivad ainult sellised üksused, kellel on juurdepääs emitteeriva keskpanga krediidile. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja katsetab regulaarselt oma likviidsete vahendite hindamise kordasid.

10. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kellel on juurdepääs keskpanga kontodele, makse- või väärtpaberiteenustele, kasutab neid teenuseid, kui see on otstarbekas.

11. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja otsustab range stressikatse alusel, kui palju raha ja muud vara on vaja, et täita lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõudeid. Ta vaatab selle mahu regulaarselt läbi, muu hulgas kaaludes suurt hulka stsenaariume, sealhulgas järgmisi:

- a) eelnimetatud vara suurimad varasemad hinnakõikumised;
- b) muudatused muudes turutegurites, sealhulgas hinnamõjurid ja intressikõverad;
- c) ühe või mitme osaleja kohustuste täitmata jätmise samal päeval või järjestikustel päevadel;
- d) samaaegne surve rahastamis- ja varaturgudel,
- e) erinevad tulevikku suunatud stressistsenaariumid erinevates äärmuslikes kuid realistlikes turutingimustes.

Sellistes stsenaariumides võetakse samuti arvesse süsteemselt olulise maksesüsteemi ülesehitust ja töökorda; vaadatakse läbi kõik üksused, mis võivad põhjustada süsteemselt olulisele maksesüsteemile olulise likviidsusriski, sealhulgas arvelduspangad, nostroagendid, kontohaldurpangad, likviidsuse pakkujad ja seotud finantsturu infrastruktuurid, ning kohastel juhtudel arvestatakse mitmepäevase perioodiga.

12. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja dokumenteerib tema enda või osalejate hoitava raha ja muude varade mahu hoidmise põhjused ning tal peab olema nende suhtes kohane juhtimiskord. Ta kehtestab selge korra stressikatse tulemuse aruandluseks nõukogule. Ta kasutab seda tulemust, et hinnata oma likviidsusriski juhtimise raamistiku adekvaatsust ja teha sellesse muudatusi.

13. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab selged eeskirjad ja korrad, mis võimaldavad tal pärast tema ühe või mitme osaleja kohustuste täitmata jätmist täita sama päeva maksekohustused ning vajadusel õigeaegselt päevasised ja mitmepäevased maksekohustused. Neis eeskirjades ja kordades tuleb:

- a) käsitleda ettenägematuid ja potentsiaalselt katmata likviidsuse puudujäärke;
- b) püüda vältida maksejuhiste tagasikerimist, tühistamist või samal päeval arveldamise hilinemist;
- c) näidata ära, kuidas ennistada süsteemselt olulise maksesüsteemi poolt stressiolukorras kasutatud raha ja muud varad lõigetes 3–5 nõutavas ulatuses.

*Artikkel 9***Lõplik arveldus**

Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab eeskirjad ja korrad, mis võimaldavad arvelduse lõpule viia hiljemalt kavandatud arvelduspäeva lõpus.

*Artikkel 10***Rahaarveldused**

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kes arveldab ühepoolseid makseid eurodes, tagab, et lõplik arveldus toimub keskpangarahas.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kes arveldab kahepoolseid makseid või ühepoolseid makseid muus valuutas peale euro, tagab, et lõplik arveldus toimub keskpangarahas, kui see on praktiline ja kättesaadav.
3. Kui ei kasutata keskpangaraha, tagab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, et rahaarveldused toimuvad sellist arveldusvara kasutades, mille krediidirisk on väike või puudub.
4. Kui arveldus toimub kommerts pangarahas, siis süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja jälgib, juhib ja piirab krediidi- ja likviidsusriski, mis tuleneb kommertsarvelduspankadest. Eelkõige kehtestab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja oma arvelduspankadele ranged kriteeriumid, milles võetakse muude asjaolude hulgas arvesse nende õigusraamistikku ja järelevalvet, krediidikõlbulikkust, kapitaliseeritust, juurdepääsu likviidsusele ja töökindlust, ning jälgib neist kinni pidamist. Samuti jälgib ja juhib süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja oma kommertsarvelduspankadega seotud krediidi- ja likviidsusriski kontsentreerumist.
5. Kui süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja teostab rahaarveldusi omaenda kontodel, minimeerib ja kontrollib ta rangelt oma krediidi- ja likviidsusriski.
6. Kui arveldus toimub kommerts pangarahas, tuleb süsteemselt olulise maksesüsteemi ja kommertsarvelduspanga suhte õiguslikes alustes selgelt sätestada:
  - a) millal peavad ülekanded üksiku arvelduspanga kontodel toimuma;
  - b) et ülekanded on pärast teostamist lõplikud;
  - c) et saadud vahendid tuleb üle kanda niipea kui võimalik ning vähemalt päeva lõpus.

*Artikkel 11***Makse makse vastu**

Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, kes kasutab makse makse vastu (*payment versus payment*) mehhanismi, kõrvaldab põhiriski, tagades, et ühe kohustuse lõplik arveldamine toimub vaid juhul, kui toimub ka seotud kohustuse lõplik arveldamine. Seda reeglit tuleb järgida olenemata sellest, kas arveldamine toimub bruto- või netopõhiselt ning millal see loetakse lõplikuks.

*Artikkel 12***Osaleja kohustuste täitmata jätmise eeskirjad ja korrad**

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja määratleb süsteemi eeskirjades ja kordades osaleja kohustuste täitmata jätmise, mis peab hõlmama vähemalt osaleja poolt oma finantskohustuste õigeaegse täitmise ebaõnnestumist tegevuslikel põhjustel, lepingu rikkumise või selle osaleja suhtes maksejõuetusmenetluse algatamise tõttu. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja eristab automaatset ja kaalutlusel põhinevat kohustuste täitmata jätmist. Kaalutlusel põhineva kohustuste täitmata jätmise korral määrab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja üksuse, kes seda kaalutlust kasutab. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja vaatab osaleja kohustuste täitmata jätmise määratluse läbi vähemalt korra aastas.

2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal peavad olema kohustuste täitmata jätmise olukorda käsitlevad eeskirjad ja korrad, mis võimaldavad tal jätkata oma kohustuste täitmist osaleja kohustuste täitmata jätmise korral ning milles käsitletakse vahendite ennistamist pärast kohustuste täitmata jätmist. Nimetatud eeskirjades ja kordades määratakse vähemalt järgmine:

- a) süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja võimalikud meetmed kohustuste täitmata jätmise korral;
- b) kas need meetmed on automaatsed või kaalutlusel põhinevad ning kaalutluse kasutamise alused;
- c) võimalikud muudatused süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tavalises arvelduspraktikas, et tagada õigeaegne arveldamine;
- d) maksete haldamine töötlemise eri etappidel;
- e) meetmete võimalik järjestamine;
- f) asjaomaste poolte, sealhulgas kohustusi mitte rikkunud osalejate rollid, ülesanded ja kohustused;
- g) muud mehhanismid, mis tuleb aktiveerida, et piirata kohustuste täitmata jätmise mõju.

3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja peab olema valmis rakendama kohustuste täitmata jätmise eeskirju ja kordasid, sealhulgas kõiki tema eeskirjades ette nähtud asjakohaseid kaalutlusel põhinevaid menetlusi. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tagab muu hulgas, et a) tal on võimekus, sealhulgas piisav hästikoolitatud personal, et rakendada lõikes 2 nimetatud kordasid õigeaegselt; ning b) süsteemselt olulise maksesüsteemi eeskirjades ja kordades käsitletakse dokumenteerimise, teabe saamise ja kommunikatsiooni vajadusi ning, juhul kui kaasatud on rohkem kui üks finantsturu infrastruktuur või ametiasutus, koordineerimist.

4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja avaldab lõikes 2 nimetatud eeskirjade ja kordade põhiaspektid, mis peavad hõlmama vähemalt kõik järgmised asjaolud:

- a) asjaolud, mille puhul tuleb võtta meetmeid;
- b) meetmete võtjad;
- c) võetavate meetmete ulatus;
- d) mehhanismid, mille alusel menetletakse süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kohustusi oma kohustusi mitte rikkunud osajate ees.

5. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja katsetab ja vaatab läbi lõikes 2 nimetatud eeskirju ja kordasid vähemalt korra aastas või pärast iga süsteemselt olulises maksesüsteemis tehtud olulist muudatust, mis mõjutab neid eeskirju ja kordasid. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kaasab oma osajad ja asjaomased sidusüksused sellesse katsetamisse ja läbivaatamisse.

Artikkel 13

Üldine äririsk

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab usaldusväärse juhtimis- ja kontrollisüsteemi, et tuvastada, jälgida ja juhtida üldist äririski, sealhulgas äristrateegia nõrgast elluviimisest tulenevat kahju, negatiivseid rahavooge või ootamatuid ja äärmiselt suuri tegevuskulusid.

2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja hoiab omakapitalist rahastatavat likviidset netovara nt lihtaktsiate, avaldatud reservide või muu jaotamata kasumi kujul, nii et ta suudab üldise ärikuhju tekkimise korral ettevõtjana oma tegevust ja teenuste osutamist jätkata. Nende varade suurus määratakse kindlaks, lähtudes tema üldise äririski profiilist ning ajast, mida on vaja, et saavutada tema kriitiliste operatsioonide ja teenuste taastamine või korrapärane sulgemine nende meetmete kasutamisel.

3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal peab olema teostatav tegevuse taastamise või, välja arvatud eurosüsteemi süsteemselt olulise maksesüsteemi puhul, korrapärase sulgemise kava.

4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja hoiab lõikes 3 viidatud kava rakendamiseks piisavalt omakapitalist rahastatavat likviidset netovara. Minimaalselt hoiab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja omakapitalist rahastatavat likviidset netovara väärtuses, mis on võrdne vähemalt kuu kuu jooksvate tegevuskuludega. See vara täiendab vahendeid, mida hoitakse, et katta artiklitega 6 ja 8 hõlmatud osaleja kohustuste täitmata jätmisi või muud riski. Kapitalinõuete dubleerimise vältimiseks võib arvesse võtta rahvusvaheliste riskipõhiste kapitalinõuete alusel hoitavaid omavahendeid.

5. Üldise äririski katmiseks hoitavad varad peavad olema piisava likviidsusega ja kõrge kvaliteediga, et neid oleks võimalik õigeaegselt kasutada. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal peab olema võimalik realiseerida sellised varad ilma olulise ebasoodsa hinnakõikumiseta, nii et ta saab üldise ärikuhju tekkimise korral tegevust jätkata.

6. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab teostatava täiendava omakapitali hankimise kava juhuks, kui tema omakapital langeb lõikes 4 sätestatud piirmäära lähedale või alla selle. Kava esitatakse nõukogule heakskiitmiseks ja seda ajakohastatakse vähemalt korra aastas.
7. Lõikeid 2 ning 4–6 ei kohaldata eurosüsteemi süsteemselt olulisele maksesüsteemile.

Artikkel 14

Esindaja- ja investeerimisrisk

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja hoiab enda ja osalejate vara järelevalve alla kuuluvates ja reguleeritud üksustes (edaspidi „(esindajaks olev) kontohaldur“), mille raamatupidamistavad, turvaprotseduurid ja sisekontroll kaitsevad neid varasid kaotsimineku eest kontohalduri või allhalduri maksejõuetuse, hooletuse, pettuse, nõrga juhtimise või ebapiisava andmete säilitamise korral.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal peab olema õigeaegne juurdepääs oma varadele ja osalejate antud varadele.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja hindab ja mõistab riski seoses oma kontohaldurpankadega, võttes neist igäihe puhul arvesse omavahelise suhte kõiki aspekte.
4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab oma investeerimisstrateegia, mis peab olema kooskõlas tema üldise riskijuhtimisstrateegiaga ning täielikult osalejatele avaldatud. Ta vaatab investeerimisstrateegia läbi vähemalt korra aastas.
5. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja investeerimisstrateegia kohased investeeringud peavad olema taganud kõrge kvaliteediga võlgnikud või olema nõuded selliste võlgnike vastu. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja määratleb kõrge kvaliteediga võlgnike kriteeriumid. Investeeringud tuleb teha minimaalse krediidi-, turu- ja likviidsusriskiga instrumentidesse.
6. Lõikeid 3–5 ei kohaldata eurosüsteemi süsteemselt olulisele maksesüsteemile.

Artikkel 15

Tegevusrisk

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab usaldusväärse raamistiku, mis hõlmab tegevusriski tuvastamiseks, jälgimiseks ja juhtimiseks kohaseid süsteeme, põhimõtteid, kordasid ja kontrole.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab teenustaseme ja töökindluse eesmärgid ja nende eesmärkide saavutamisele suunatud tegevuskavad. Ta vaatab need eesmärgid ja tegevuskavad läbi vähemalt korra aastas.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tagab, et süsteemselt oluline maksesüsteem tuleb toime stressiolukorrast tuleneva maksete mahu kasvuga ning et ta suudab saavutada oma teenustaseme eesmärgid.
4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab terviklikud füüsilise turvalisuse ja infoturbe tegevuskavad, milles on asjakohaselt tuvastatud, hinnatud ja juhitud kõiki võimalikke haavatavusi ja ohte. Ta vaatab need tegevuskavad läbi vähemalt korra aastas.
5. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab talitluspidevuse kava, milles käsitletakse sündmusi, mis kujutavad endast märkimisväärset süsteemselt olulise maksesüsteemi tegevuse katkestamise riski. Kavas tuleb ette näha varuskuse kasutamine, mis peab tagama kriitilise tähtsusega infotehnoloogiasüsteemide tegevuse jätkamise kahe tunni jooksul nende sündmuste toimumisest. Kava peab olema koostatud selliselt, et süsteemselt oluline maksesüsteem on alati võimeline arveldama kõik arveldamisele kuuluvad maksed selle pangapäeva lõpuks, mil katkestus aset leidis. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja katsetab seda kava ja vaatab selle läbi vähemalt korra aastas.
6. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tuvastab kriitilise tähtsusega osalejad, võttes aluseks maksete mahu ja väärtuse ning nende võimaliku mõju teistele osalejatele ja süsteemselt olulisele maksesüsteemile tervikuna olukorras, kus sellistel osalejatel ilmneb märkimisväärseid talitlusprobleeme.
7. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tuvastab, jälgib ja juhib riski, mida kriitilise tähtsuse osalejad, teised finantsturu infrastruktuurid ning teenusepakkujad ja kaupade tarnijad võivad põhjustada süsteemselt olulise maksesüsteemi tegevusele.

*Artikkel 16***Juurdepääsu ja osalemise kriteeriumid**

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab ja avaldab mittediskrimineerivad süsteemselt olulise maksesüsteemi teenustele juurdepääsu ja neis osalemise kriteeriumid teistele finantsturu infrastruktuuridele ja otseosalejatele ning kohastel juhtudel kaudsetele osalejatele. Ta vaatab need kriteeriumid läbi vähemalt korra aastas.
2. Lõikes 1 nimetatud juurdepääsu ja osalemise kriteeriumid peavad olema põhjendatud süsteemselt olulise maksesüsteemi ja selle teenindatava turu turvalisuse ja tulemuslikkusega seotud kaalutlustega ning koostatud süsteemselt olulise maksesüsteemi konkreetset riski silmas pidades ja olema nendega vastavuses. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega nõuded, mis piiravad juurdepääsu vähimal võimalikul määral. Kui süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja keelab üksusele juurdepääsu, esitab ta selle kohta kirjaliku põhjenduse, mis põhineb igakülgsel riskianalüüsil.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja jälgib jooksvalt, kas osalejad vastavad süsteemselt olulise maksesüsteemi juurdepääsu ja osalemise kriteeriumitele. Ta kehtestab ja avaldab mittediskrimineerivad korrad, millele tuginedes peatada ja korrakohaselt tühistada osaleja osalemise õigus, kui osaleja ei vasta juurdepääsu ja osalemise kriteeriumidele. Ta vaatab need korrad läbi vähemalt korra aastas.

*Artikkel 17***Mitmetasandiline osalemine**

1. Riskijuhtimise eesmärgil tagab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja, et süsteemselt olulise maksesüsteemi eeskirjad, korrad ja lepingud võimaldavad tal koguda teavet kaudsete osalejate kohta, et tuvastada, jälgida ja juhtida kõiki osalemisest süsteemselt olulisele maksesüsteemile tulenevat riski. See teave peab hõlmama vähemalt järgmist:
  - a) otseosalejate poolt kaudsete osalejate eest tehtavate tegevuse mahu proportsioon;
  - b) iga otseosaleja kaudu arveldavate kaudsete osalejate arv;
  - c) igalt kaudselt osalejalt pärinevate maksete maht või väärtus süsteemselt olulises maksesüsteemis;
  - d) punktis c nimetatud maksete mahu või väärtuse proportsioon võrrelduna selle otseosaleja vastavate näitajatega, kelle kaudu kaudselt osalejal on juurdepääs süsteemselt olulisele maksesüsteemile.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tuvastab otse- ja kaudsete osalejate vahelised olulised sõltuvused, mis võivad mõjutada süsteemselt olulist maksesüsteemi.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja tuvastab kaudsed osalejad, kellest lähtub oluline risk süsteemselt olulisele maksesüsteemile ja otseosalejatele, kelle kaudu neil on juurdepääs süsteemselt olulisele maksesüsteemile, eesmärgiga seda riski juhtida.
4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja vaatab vähemalt korra aastas läbi riski, mis tuleneb mitmetasandilisest osalemisest. Ta võtab vajaduse korral maandavaid meetmeid tagamaks, et risk on kohaselt juhitud.

*Artikkel 18***Tõhusus ja mõjus**

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal peab olema kord süsteemselt olulise maksesüsteemi kaudu teenindatavate turgude vajaduste tuvastamiseks ja rahuldamiseks, eelkõige seoses järgmisega:
  - a) kliirimis- ja arveldamiskorra valik;
  - b) toimimise struktuur;
  - c) kliiritavad või arveldatavad tooted;
  - d) tehnoloogia ja kordade kasutamine.

2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajal peavad olema selgelt määratud mõõdetavad ja realistlikud sihid ja eesmärgid, näiteks minimaalsete teenustasemetega, riskijuhtimise ootuste ja tegevuse prioriteetide valdkonnas.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab mehhanismid lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuete läbivaatamiseks regulaarselt ning vähemalt igal aastal.

Artikkel 19

Teabevahetuskorrad ja -standardid

Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kasutab asjakohaseid rahvusvaheliselt aktsepteeritud teabevahetuskordasid ja — standardeid, et hõlbustada tõhusat maksete tegemist, kliirimist, arveldamist ja kirjendamist.

Artikkel 20

Eeskirjade, peamiste menetluste ja turuandmete avaldamine

1. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja kehtestab selged ja terviklikud eeskirjad ja korrad, mis avaldatakse täielikult osalejatele. Asjakohased eeskirjad ja peamised menetlused tuleb ka üldsusele avaldada.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja avaldab süsteemi ülesehituse ja operatsioonide selge kirjelduse ning samuti süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja ja osalejate õigused ja kohustused, et osalejad saaksid hinnata riski, mis neil tekib süsteemselt olulises maksesüsteemis osalemisest.
3. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja teeb kättesaadavaks kogu vajaliku ajakohase dokumentatsiooni ning pakub koolitust, et suurendada osalejate arusaamist süsteemselt olulise maksesüsteemi eeskirjadest ja kordadest ning riskist, mis neil tekib süsteemselt olulises maksesüsteemis osalemisest.
4. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja avaldab süsteemselt olulise maksesüsteemi kõigi teenuste tasud ning samuti allahindluse põhimõtted. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja esitab võrreldavuse eesmärgil tasuliste teenuste selged kirjeldused.
5. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja koostab ja avaldab vastused CPSS-IOSCO finantsturu infrastruktuuride avaldamise raamistikule. Ta uuendab oma vastuseid pärast olulisi muudatusi süsteemis või selle tegevuskeskkonnas ning vähemalt korra kahe aasta jooksul. Samuti avaldab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja vähemalt tehingute mahu ja väärtuse põhiandmed.

Artikkel 21

Teabe avaldamine pädevale asutusele

Pädeval asutusel on õigus saada süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajalt kogu teave ja kõik dokumendid, mis on vajalikud, et hinnata käesolevas määruses sätestatud nõuete täitmist. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja esitab vastava konkreetse teabe pädevale asutusele.

Artikkel 22

Parandusmeetmed

1. Kui süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja ei ole käesolevat määrust järginud, siis pädev asutus:
  - a) teavitab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajat mittejärgimisest ja
  - b) annab süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajale võimaluse esitada oma seisukohad ja selgitused.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja esitatud teabe alusel võib pädev asutus teha süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajale ettekirjutuse rakendada mittejärgimise parandamiseks ja selle kordumise vältimiseks konkreetseid parandusmeetmeid.

3. Pädev asutus võib rakendada parandusmeetmeid viivitamata, kui ta tuvastab, põhjendades seda oma arvamuses, et mittejärgimise tõsidus nõuab viivitamatut tegutsemist.
4. Pädev asutus teatab EKP-le viivitamata kõik süsteemselt olulise maksesüsteemi käitaja suhtes rakendatud parandusmeetmed.
5. Parandusmeetmeid võib rakendada olenemata sanktsioonidest, mida rakendatakse nõukogu 23. novembri 1998. aasta määruse (EÜ) nr 2532/98 (Euroopa Keskpanga volituste kohta rakendada sanktsioone) ⁽¹⁾ alusel, või sanktsioonidega paralleelselt.

Artikkel 23

Sanktsioonid

Käesoleva määruse rikkumise korral kohaldab EKP sanktsioone vastavalt määrusele (EÜ) nr 2532/98 ja Euroopa Keskpanga 23. septembri 1999. aasta määrusele (EÜ) nr 2157/1999 Euroopa Keskpanga volituste kohta sanktsioonide rakendamiseks (EKP/1999/4) ⁽²⁾. EKP avaldab teatise sanktsioonide summa arvutamise meetodika kohta.

Artikkel 24

Läbivaatamine

EKP nõukogu vaatab käesoleva määruse üldise kohaldamise läbi hiljemalt kaks aastat pärast selle jõustumist ja seejärel iga kahe aasta järel ning hindab selle muutmise vajadust.

Artikkel 25

Lõppsätted

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Süsteemselt olulise maksesüsteemi käitajad peavad viima oma tegevuse vastavusse käesolevas määruses sätestatud nõuetega ühe aasta jooksul pärast seda, kui neid on teavitatud EKP nõukogu otsusest vastavalt artikli 1 lõikele 2.
3. Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Frankfurt Maini ääres, 3. juuli 2014

EKP nõukogu nimel
EKP president
Mario DRAGHI

⁽¹⁾ EÜT L 318, 27.11.1998, lk 4.

⁽²⁾ EÜT L 264, 12.10.1999, lk 21.